

Spelling in beeld

uitlegkaarten 6

klankwoorden

Wat moet je doen?
1. Zeg het woord in je hoofd.

2. Hak het woord in klanken.
3. Schrijf de letters bij de klanken, in de goede volgorde.
4. Controleer het woord.

regelwoorden

Wat moet je doen?
1. Zeg het woord in je hoofd.

2. Past er een regel bij? Een regel gaat vóór.
3. Pas de regel toe. Schrijf het woord op.
4. Controleer het woord.

onthoudwoorden

Wat moet je doen?
1. Zeg het woord in je hoofd.

2. Hoort bij iedere klank een vaste letter? Nee? Hoort er een regel bij dit woord? Nee?
3. Dan is het een onthoudwoord.
4. Controleer het woord.

werkwoorden

Wat moet je doen?
1. Bedenk: bij welk hele werkwoord hoort het woord?

2. Is het een persoonsvorm van dat werkwoord? Werkwoorden hebben (in de tt) drie verschillende persoonsvormen.
3. Is het geen persoonsvorm, maar een andere vorm? Dan gelden de gewone spellingregels.
4. Controleer het woord.

klankwoorden

K0

groep 6

De klankwoorden op deze bladzijdes heb je eerder geleerd in groep 4 en 5. Ze staan nu niet meer op aparte uitlegkaarten.

drie medeklinkers achter elkaar

K1 het **strand**
sprinten
splitsen

de **barst**
de **kunst**
de **tandarts**
het **grootst**
de **heeft**
de **tekst**
de **markt**

woorden met sch en schr

K2 de **schade**
het **schild**
schommelen
schaatsen
beschermen

ik **schrijf**
schrikken
het **schriftje**
de **schreeuw**
de **schroeven**

woorden met kleeftletters (met l)

K8 ik **volg**
de **melk**
de **woik**
welk
de **film**
de **zalm**
ik **heip**
de **tulp**
de **golf**
twaaif

woorden met kleeftletters (met r)

K8 de **berg**
ik **zorg**
de **jurk**
het **werk**
de **arm**
het **scherm**
het **dorp**
scherp
ik **durf**
de **verf**

woorden met aai, oei en ooi

K4 de **haai**
draaien
het **waait**
een **saai** film

ik **roei**
groeien
de **koeien**

de **kooi**
gooien
de **mooie** dag
de **ooievaar**

woorden met eer, eur en oor

K7 de **peer**
ik **leer**
kamperen

de **deur**
de **bekeuring**
gebeuren

het **oor**
het **woord**
de **toren**
bevoren

woorden met eeuw, ieuw en uw

K9 de **leeuw**
sneeuwen
eeuwig

nieuw
nieuwer
benieuwd

ik **duw**
uw jas
de **zenuwen**
afschuwelijk

K3

woorden met ng en nk

Bij de klanken /ng/ en /ngk/ horen allebei twee letters: ng en nk.
Je schrijft nooit ngk achter elkaar, dat wordt altijd nk.

Hoor je aan het eind van de klankgroep ng of nk?
Denk dan niet aan open en gesloten lettergrepen.
Schrijf gewoon wat je hoort.

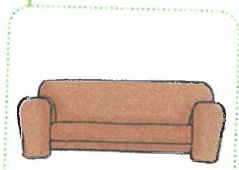
Verkleinwoorden van sommige woorden op ~ng worden gemaakt met ~etje: slangetje, ringetje.

Woorden met het vaste stukje ~ing hebben een verkleinwoord op ~inkje: woninkje, leidinkje, puddinkje, kettinkje.

Onthoud: zingen van muziek: ng zinken van boten: nk
dringen van drukte: ng drinken van water: nk

bang

de bank

woorden met ng

de vingers
enge films
lange haren
de lengte
het springtouw
de lieveling
de jongen
het jongetje
het slangetje
het ringetje

zingen
de zanger
de zangeres
de koning
de koningin
de hengel
het hengsel
de angst
de opbrengst
jongste

woorden met nk

links
zinken
de boot zonk
de inkt
bedanken
de frisdrank
het plantje
het kettinkje
het puddinkje
het woninkje

de enkel
de klinker
de sprinkhaan
hinkelen
ondanks
de wenkbrauw
het anker
de jonkvrouw
een flinke klap
de donkere dag

K6

vaste stukjes vooraan: **on~**, **ont~**, **ge~**, **be~**, **ver~** en **her~**De stukjes **ge~**, **be~** en **ver~** zijn *vaste stukjes*.

Die schrijf je altijd hetzelfde.

De **e** in de stukjes **ge**, **be** en **ver** is een stomme e.Ook **on~** en **ont~** zijn vaste stukjes.Het stukje **on~** betekent *niet*: **on**gewoon = niet gewoon, **on**even = niet even.Je kent het ook uit woorden als: **on**geluk, **on**weer, **on**kruid, **on**zin.Het stukje **ont~** bestaat ook. Denk daarbij *niet* aan de betekenis van **on~**!Het vaste stukje **her~** betekent: *opnieuw*, *nog een keer*.Die betekenis zit ook in **her**kennen, **her**halen, **her**inneren, **her**stellen.Ook **aller~** en **super~** zijn vaste stukjes: **aller**eerste, **aller**beste, **aller**liefste; **super**slim, **super**snel, **super**tijm, **super**markt.

1 3 5 7 9

11 13 15

17 19

oneven

ontbijten

het gebak

woorden met **on~**

oneven
 onnodig
 onmogelijk
 onvriendelijk
 onveilig
 onbelangrijk
 ongerust

woorden met **ont~**

ontbijten
 ontvangen
 ontdekken
 ontmoeten
 ontploffen
 ontbreken
 ontsnappen

woorden met **ge~**

het gebak
 het getal
 het gewicht
 het geduld
 de gewoonte
 geweldig
 gevaarlijk

woorden met **be~**

bestellen
 berekenen
 beschermen
 beneden
 benieuwd
 bereikbaar
 de bekeuring

woorden met **ver~**

vertellen
 verstandig
 verlegen
 verstopptje
 het verschil
 de vergissing
 de vergadering

woorden met **her~**

herhalen
 herkennen
 herstellen
 herdenken
 herkauwen
 hervatten
 zich herinneren

K10-a

groep 6

vaste stukjes achteraan: ~ig(e) en ~lijk(e)

Je hoort /ig/ of /ug/ aan het eind van een woord, je schrijft **ig**: *aardig*.

Je hoort /luk/ aan het eind van een woord, je schrijft **lijk**: *eerlijk*.

De stukjes ~ig en ~lijk zijn *vaste stukjes*. Die schrijf je altijd hetzelfde.

De klemtoon valt *niet* op het stukje **ig** of **lijk**.

Daarom klinken de **i** en de **ij** in die stukjes als /u/ (net als een stomme e).

Er bestaan ook woorden met **ug** en **luk**: *rug*, *vlug*, *brug*, *terug*; *geluk*, *mislukt*.

Bij die woorden valt de klemtoon *wel* op de stukjes **ug** en **luk**.

Maak je woorden op ~ig of ~lijk langer, dan komt er alleen een **e** achter: *aardige*, *eerlijke*.

In sommige woorden staat voor **lijk** een stomme e. Na een stomme e schrijf je geen dubbele medeklinker. In het stukje ~elijk schrijf je maar één **l**: *duidelijk*.

jarig

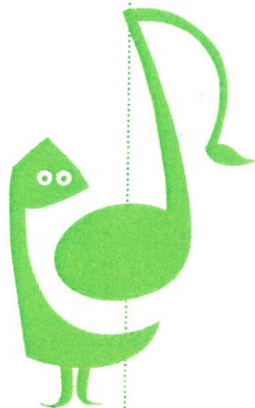
gevaarlijk

woorden op ~ig

jarig
stevig
nodig
vochtig
driftig
gierig
nuttig

toevallig
hongerig
gelukkig
voorzichtig
nieuwsgierig

twintig
dertig

woorden op ~lijk

gevaarlijk
vrolijk
lelijk
moeilijk
eigenlijk
eindelijk
niet kwaaijk nemen

makkelijk
duidelijk
hartelijk
hopelijk
vriendelijk
mogelijk

woorden op ~ige of ~lijke

een prettige dag
een deftige dame
een zonnige ochtend
een rommelige kamer
een prachtige jurk
de enige keer
de vorige week

een moeilijke puzzel
een gevaarlijke bocht
een heerlijke taart
vrolijke gezichten
een makkelijke opdracht
een vriendelijke man
een feestelijke dag

vaste stukjes achteraan: ~ing, ~sel, ~te en ~heid

Net als bijvoorbeeld ~er en ~aar zijn ~ing, ~sel, ~te en ~heid vaste stukjes.

De meeste woorden op ~ing zijn gemaakt van werkwoorden:
buigen – buiging, opruimen – opruiming, verrassen – verrassing.

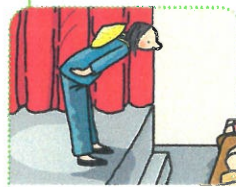
Onthoud: het woord *verrassing* schrijf je met twee keer *r* en twee keer *s*.

Ook veel woorden op ~sel zijn van werkwoorden gemaakt:
mengen – mengsel, raden – raadsel, voeden – voedsel, plakken – plaksel.

De meeste woorden op ~te en ~heid zijn gemaakt van een bijvoeglijk naamwoord:
ziek – ziekte; warm – warmte; veilig – veiligheid, gezellig – gezelligheid.

Veel woorden op ~te hebben te maken met meten en ruimte:
hoog – hoogte, vlak – vlakke, diep – diepte, lang – lengte.

Let op de spelling van deze woorden: *groot – de grootte, breed – de breedte.*

de buiging

K10-b

woorden op ~ing

de vergissing
 de beslissing
 de oefening
 de uitvinding
 de verrassing
 de opleiding
 de beweging
 de verpakking

woorden op ~te

de lengte
 de grootte
 de breedte
 de hitte
 de ruimte
 de ziekte
 de geboorte
 de belofte

woorden op ~sel

het zaagsel
 het hengsel
 het kapsel
 een deksel
 het mengsel
 het raadsel
 het voedsel
 het knipsel

woorden op ~heid

de wijsheid
 de waarheid
 de zekerheid
 de veiligheid
 de gezondheid
 de verlegenheid
 de boosheid
 de oudheid

de loodgieter
 de toeschouwer
 de tegenstander

de zwemster
 de toneelspeelster

de tekenaar
 de kunstenaar
 de eigenaar

de acteur
 de directeur

de toerist
 de gitarist

de kruidenier
 de koetsier

K10-c

groep 6

vaste stukjes achteraan: ~atie, ~itie en ~tie

De stukjes ~atie, ~itie en ~tie zijn vaste stukjes in woorden als *prestatie*, *politie* en *vakantie*.

In die woorden spreek je de t van ~tie niet uit als /t/, maar als /ts/ of /s/.

De meeste woorden op ~atie zijn gemaakt van werkwoorden op ~eren: *presteren* – *prestatie*, *combineren* – *combinatie*, *opereren* – *operatie*.

Van het vaste stukje ~itie schrijf je de eerste klank /ie/ als i, de tweede als ie: *politie*, *conditie*, *notitie*.

Voor het stukje ~tie staat soms een c. In die woorden spreek je de letters ct uit als /ks/: *actie*, *redactie*, *selectie*.

Het meervoud van al deze woorden met ~atie, ~itie en ~tie schrijf je met ~s. Bij de uitspraak is geen verwarring mogelijk, dus schrijf je niet 's, maar s: *prestaties*, *notities*, *vakanties*.

de politie

woorden op ~atie

de prestatie
de operatie
de reparatie
de informatie
de presentatie
de imitatie
de situatie
de illustratie
de combinatie
de demonstratie
de organisatie
de sensatie
de variatie
de communicatie
de publicatie

woorden op ~itie

de politie
de positie
de notitie
de expeditie
de auditie
de conditie
de traditie

woorden op ~tie

de vakantie
de garantie
de advertentie
de assistentie
attentie!
de portie

de actie
de reactie
de redactie
de selectie
de correctie
de inspectie
de productie

woorden op ~d en ~t

R1

Eindigt een woord op de klank /t/?
Maak het woord langer. Dan weet je of je **d** of **t** schrijft.

honden, dus: *hond* *kranten*, dus: *krant*
koude, dus: *koud* *stoute*, dus: *stout*
raden, dus: *het raadsel* *kosten*, dus: *kostbaar*

De **d** of de **t** blijft staan als je het woord langer maakt.

de vriend – *het vriendje* *de boot* – *het bootje*
de voet – *de voetbal* *de hand* – *de handschoen*

Onthoud: **hard** van *rennen* en *geluid*: ~d **hart** van je *lichaam*: ~t
nood van *nodig*: ~d **noot** van *noten*: ~t

Is een woord op /t/ de hij-vorm van een werkwoord (tegenwoordige tijd)?
Dan mag je het woord *niet* langer maken.
De hij-vorm schrijf je altijd als ik-vorm + **t**: *hij wandelt*, *zij kleurt*, *de man roeit*.

de hond

de boot

je hoort /t/, je schrijft d

de hond
de naald
de jeugd
het beeld
hard klinken

het hondje
het vriendje

het beeldscherm
de hoofdstad

Nederlands
tweedehands

de ochtend
de avond
spannend
het verstand
kwaad

het beeldje
het draadje

de handdoek
de nooduitgang

steeds
de gids

je hoort /t/, je schrijft t

de boot
de voet
de kwast
de post
het hart

het bootje
het feestje

de postzegel
de voetbal

de tandarts
de koorts

de plant
de sport
de staart
de schat
zwart

het gedichtje
de nootjes

de schatkist
de sporttas

niets
plotseling

verkleinwoorden

R2

De meeste verkleinwoorden maak je door *~je* of *~tje* achter het woord te zetten:
de tas – *het tasje*, *de kraan* – *het kraantje*.
 Eindigt het woord op *~d* of *~t*? Daar komt alleen *~je* achter:
de vriend – *het vriendje*, *de kast* – *het kastje*.

Veel woorden met een korte klinker hebben een verkleinwoord op *~etje*:
de pan – *het pannetje*, *de bril* – *het brilletje*, *de zon* – *het zonnetje*.

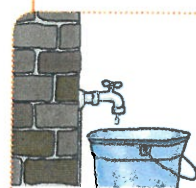
Sommige woorden op *~m* hebben een verkleinwoord op *~pje*:
het raam – *het raampje*, *de boom* – *het boompje*.

Eindigt een woord op *~a*, *~i*, *~o*, *~u* of *~ee*?
 Dan eindigt het verkleinwoord op *~aatje*, *~ietje*, *~ootje*, *~uutje* of *~eetje*:
la – *laatje*, *taxi* – *taxietje*, *auto* – *autootje*, *paraplu* – *parapluitje*, *idee* – *ideetje*.

Veel woorden op het vaste stukje *~ing* hebben een verkleinwoord op *~kje*:
de woning – *het woninkje*, *de ketting* – *het kettinkje*.

het handje

het kraantje

verkleinwoorden
op *~je*

het huisje
 het zakdoekje
 het feestje
 het korstje
 het hondje
 het potloodje
 het stadje
 het armbandje

verkleinwoorden
op *~kje*

het kettinkje
 het woninkje
 het puddinkje
 het harinkje
 het buiginkje

verkleinwoorden
op *~tje*

het kraantje
 het sleutel~~tje~~
 het verhaaltje
 het gordijntje
 het papiertje
 het kiezelsteentje
 het scheurtje
 het knietje

het slaatje
 het kiwietje
 het parapluitje
 het ideetje
 de autootjes

verkleinwoorden
op *~etje*

het karretje
 het stemmetje
 het kammetje
 het mannetje
 het brilletje
 het zinnetje
 het sterretje
 de spulletjes
 het slangetje
 het dingetje
 het tongetje
 het ringetje
 het jongetje

verkleinwoorden
op *~pje*

het raampje
 het riempje
 het duimpje
 het filmpje
 het rijmpje
 het armpje
 het kraampje
 het scherm~~pje~~
 het geheimpje
 het probleempje
 het bezempje
 het kauwgompje
 het boterbloempje

samenstellingen

Samenstellingen zijn lange woorden, gemaakt van twee goede woorden. Zo is voetbal (voet + bal) een samenstelling, handig (hand + ig) niet. Schrijf je de twee woorddelen van een samenstelling goed? Dan schrijf je ook de samenstelling goed.

Let op de laatste letter van het eerste woord. Is dat een d? Dan blijft die d staan: tijdschrift, zandbak.

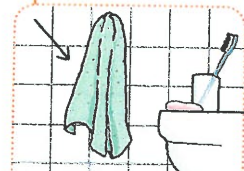
Soms hoor je de laatste letter van het eerste woorddeel niet duidelijk. Maar die letter schrijf je wel: postzegel, kastdeur, hoofdpijn, schildpad.

Kijk naar het woord handdoek. De laatste letter van hand is een d, de eerste letter van doek ook.

Het eerste woorddeel van een samenstelling kan een voorzetsel zijn: optellen, inpakken, voorstellen, uittrekken, achterblijven, afwassen.

de voetbal

de handdoek

samenstellingen

de sneltrein
de tuindeur
het klimrek
de speurtocht
het herfstweer
de zwembroek
de trouwjurk
de strijkplank
de teenslippers

de zakdoek
de kastdeur
de inktvis
de jaszak
de glimlach
de stofzuiger
binnenkort

de feestdag
het nachtkastje
het luchtbed
de postzegel
de schildpad
de lichtstraal
het uitzicht
de tekstschrijver
de kerstvakantie

de boottocht
de loopplank
het rolluik
de sporttas
de tennisschoen
achttien
de handdoek

de windmolen
de tandarts
de handtekening
het beeldscherm
het stadhuis
het tijdschrift
het kladblok
de aardbeving
de zandbank

opvangen
instappen
uittrekken
doorzetten
omdraaien
oversteken
tegenhouden

meervouden op ~en, ~s en ~'s

De meeste woorden hebben een meervoud op ~en:

taak – taken, tak – takken, raaf – raven, neus – neuzen, stad – steden, schip – schepen, glas – glazen, weg – wegen, lot – loten, kind – kinderen, ei – eieren.

Op uitlegkaart 06-a staan enkele meervouden van woorden op ~ns, ~rs en ~rf.

Daarvoor gelden geen vaste regels.

Ook veel woorden hebben een meervoud op ~s: *kamer – kamers, meisje – meisjes, familie – families.*

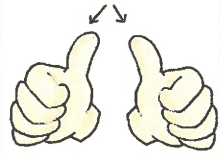
Die woorden kun je niet verkeerd uitspreken.

Woorden op ~a, ~i, ~o, ~u en ~y hebben een meervoud op 's:

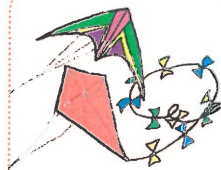
oma – oma's, taxi – taxi's, auto – auto's, paraplu – paraplu's, baby – baby's.

Want zonder 's kun je het woord verkeerd uitspreken. Dan rijmt *autos* op *bos*.

Kun je het woord niet verkeerd uitspreken? Dan krijgt het meervoud niet 's maar s: *stempel – stempels, vlieger – vliegers, meisje – meisjes.*

de duimen

de vliegers

de auto's

meervouden op ~en

een vriend	–	twee vrienden
een trein	–	twee treinen
een straat	–	twee straten
een minuut	–	twee minuten
een bal	–	twee ballen
een verschil	–	twee verschillen
een druif	–	twee druiven
een neef	–	twee neven
een neus	–	twee neuzen
een matroos	–	twee matrozen
een slof	–	twee sloffen
een fles	–	twee flessen

meervouden op ~s en ~'s

een kamer	–	twee kamers
een meisje	–	twee meisjes
een dictee	–	twee dictees
een televisie	–	twee televisies
een ruzie	–	twee ruzies
een serie	–	twee series
een kassa	–	twee kassa's
een pagina	–	twee pagina's
een taxi	–	twee taxi's
een foto	–	twee foto's
een salto	–	twee salto's
een paraplu	–	twee paraplu's
een baby	–	twee baby's

R5-a

Lettergrepen: schrijf wat je hoort

Klankgroepen *hoor* je, lettergrepen *schrijf* je.

Op de kaarten R5-b en R5-c staan regels voor woorden met een open of een gesloten lettergreep.

Maar die regels heb je niet voor al die woorden nodig.

Bij veel woorden met meer lettergrepen schrijf je gewoon wat je hoort.

Denk steeds: wat hoor je aan het eind van de klankgroep?

Hoor je daar een *medeklinker*?

Dan schrijf je wat je hoort.

de *lente*, de *woorden*, *anders*

Hoor je daar een *tweetekenklinker* of een *stomme e*?

Dan schrijf je ook wat je hoort.

de *keuken*, de *voeten*; *bescherming*, *stempelen*

de paarden

Wat hoor je aan het eind van de klankgroep?

je hoort een
medeklinker

de groente
de fietsers
de wandeling
de kinderen
behandelen
gevonden
het winterweer
maandelijks
het onderzoek
verkeerde

je hoort een
tweetekenklinker

de bedoeling
het sleuteltje
de verhuizing
bevrozen
verdrietig
bereiken
verkleinen
verdwijnen
de gebouwen
nauwelijks

je hoort een
stomme e

de gewoonte
geduldig
de beslissing
de berichten
de rekening
stempelen
andere
de eieren
het spelletje
het vlaggetje

R5-b

woorden met een open lettergreep

Klankgroepen *hoor* je, lettergrepen *schrijf* je.
 Hoor je aan het eind van een klankgroep
 een *lange klinker* (/aa/, /ee/, /oo/ of /uu/)?
 Dan schrijf je aan het eind van de lettergreep
 één *klinker*: a, e, o of u.
 Je hoort de klankgroepen: /moo/ /len/.

Je schrijft de lettergrepen: mo len = molen.

Een lettergreep op ~a, ~e, ~o of ~u heet een *open lettergreep*.

Onthoud:

- Aan het eind van een open lettergreep schrijf je één klinker.
- Eén klinker aan het eind van een lettergreep klinkt lang.

Wat hoor je aan het eind van de *klankgroep*?

je hoort /aa/

de ra men

de **za**terdag
 de ver**ha**len
 de sch**ar**en
 de to**ma**ten
 be**ta**len
 be**wa**ren
 sch**ak**elen
 de uitd**ag**ing
 sla**pe**rig
 de bez**wa**ren
 sma**ke**lijk
 da**de**lijk

je hoort /ee/

de ste nen

re**ge**len
 ver**ge**ten
 he**le**maal
 ver**de**wenen
 te**ge**nspreken
 ver**be**teren
 de mag**ne**ten
 ver**le**gen
 de be**we**ging
 onder**stre**pen
 pro**be**ren
 de be**we**ring

je hoort /oo/

de mo len

mo**ge**lijk
 ver**bo**den
 de bo**te**rham
 de o**pe**ning
 de be**w**oners
 de per**so**nen
 be**lo**ven
 ver**ge**roten
 het vo**ge**ltje
 wegge**vo**gen
 de kan**to**ren
 vastge**vo**ren

je hoort /uu/

de mu ren

de bu**re**n
 de **u**ren
 lang du**re**n
 een du**re** jas
 de mu**zi**ek
 de ru**zi**e
 de minu**te**n
 de figu**re**n
 uitspu**ge**n
 bestu**re**n
 de avontu**re**n
 de tribu**ne**

R5-c

groep 6

woorden met een gesloten lettergreep

Klankgroepen *hoor* je, lettergrepen *schrijf* je.
Hoor je aan het eind van een klankgroep een *korte klinker*?
Dan schrijf je na de korte klinker *twee dezelfde medeklinkers*.

Eén van die medeklinkers staat dan aan het eind van de lettergreep.
Daardoor kan de klinker niet lang klinken.
Je hoort de klankgroepen: /mo/ /len/.

Je schrijft de lettergrepen: **mol** **len** = mollen.

Een lettergreep die eindigt op een medeklinker heet een *gesloten lettergreep*.

Onthoud:

- Een korte klinker staat niet aan het eind van een lettergreep.
- Na een korte klinker schrijf je twee dezelfde medeklinkers.

de mollen

Wat hoor je aan het eind van de klankgroep?

je hoort /a/

de **bak** **ker**

de get**allen**
de rug**zak**ken
het lam**met**je
de ontsn**ap**ping
het app**el**tje
de boodsch**ap**pen
mak**kel**ijk
op**val**lend
de boterh**am**men
de vlag**g**etjes
de regen**as**sen

je hoort /e/

bel **len**

uit**leg**gen
aan**st**ellen
de rij**l**essen
door**z**etten
de **el**leboog
opsch**e**ppen
het stem**met**je
ver**w**ennen
lekkere
de ont**de**kking
de ver**r**ekijker

je hoort /i/

de **vis** **sen**

de **z**innetjes
ver**w**isselen
de versch**il**len
bes**l**issen
het **m**idden
de vriend**in**nen
misselijk
verschrik**kel**ijk
de verg**is**sing
bek**l**immen
sch**it**terend

je hoort /o/

de **mol** **len**

het som**met**je
de rots**blo**kken
modderig
wegsch**op**pen
het koff**er**tje
ver**st**oppen
gew**on**nen
sch**om**melen
ont**pl**offen
de kom**kom**mer
de op**los**sing

je hoort /u/

het **num** **mer**

snuff**el**en
de spul**l**etjes
afdruk**k**en
dubbelle
de **kud**de
mis**l**ukken
inv**ul**len
hupp**el**en
de schut**t**ing
int**us**sen
ben**ut**ten

woorden op ~a, ~o, ~u en ~ee

Eindigt een woord op de klank /aa/, /oo/ of /uu/?
 Dan schrijf je één klinker: a, o of u.
 Eindigt een woord op de klank /ee/?
 Dan schrijf je ee.

de sla

Aan het eind van een lettergreep klinkt één a, o of u lang.
 Dat geldt ook voor het eind van een woord: sla, pasta, zo, foto, nu.
 Maar één e aan het eind van een woord klinkt niet lang:
 de, we, meisje, liefde, aardrijkskunde.

de zee

Maak je een woord op ~ee langer?
 Dan blijft de ee staan: zeeman, tweede, meegaan.
 De eerste lettergreep van de woorden zeker en zeeman klinkt hetzelfde.
 Maar zeker is niet gemaakt van het woord zee!

woorden op ~a

- de vla
- de pizza
- de komma
- de agenda
- ik ga
- ik sta
- bijna

woorden op ~a
langer gemaakt

- nadoen
- het zebra**p**ad
- de pasta**s**aus
- de pinda**k**aas

woorden op ~o

- de kano
- de euro
- de vlo
- het stro
- zo
- het tempo
- de iglo

woorden op ~o
langer gemaakt

- het judo**p**ak
- de foto**g**raaf
- de kilo**g**ram
- de auto**w**eg

woorden op ~u

- nu
- u
- de paraplu
- het menu

woorden op ~u
langer gemaakt

- de paraplu**b**ak
- de menu**k**aart

woorden op ~ee

- de slee
- het vee
- mee
- twee
- de thee
- de Noordzee
- de heimwee

woorden op ~ee
langer gemaakt

- de zee**h**ond
- me**e**doen
- twe**e**de
- de thee**p**ot

hoofdletters en leestekens

Namen schrijf je met een *hoofdletter*, dus ook namen van dieren, boeken, landen, plaatsen, rivieren en straten.

De namen van dagen, maanden en jaargetijden krijgen geen hoofdletter:
Ik ben geboren op *vrijdag* 20 *januari*, dus *midden* in de *winter*.

Aan het eind van een zin schrijf je een *leesteken*:

- na een gewone zin: een *punt* = .
- na een vraag: een *vraagteken* = ?
- na een uitroep: een *uitroepeten* = !

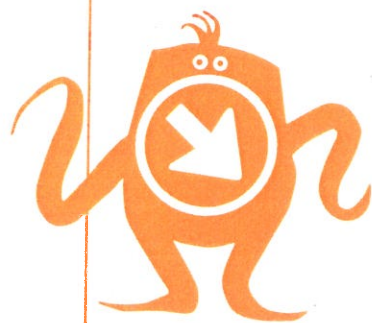
Bij een *komma* (,) in de zin kan de lezer even rusten.

Na een *dubbele punt* (:) staat wat iemand zegt of denkt.

Zie je *aanhalingstekens* ('...' of "...")? Dan weet je wat iemand precies zegt:

Renzo vraagt: *'Begint de rivier de Maas in Frankrijk of in Zwitserland?'*

Een stukje tussen *haakjes* mag je ook weglaten: *Dit is vegetarisch (zonder vlees)*.

R7

hoofdletters

Malika
Emma de Vries
oom Frank
onze hond Boef
Madrid, de hoofdstad van Spanje

leestekens na de zin

Na de maand maart komt april.
Hij woont naast de supermarkt.

Waarom ben je zo boos?
Zullen we haar nog eens bellen?

Ga opzij voor die vrachtauto!
Wat een mooi uitzicht hier!

komma's

vliegen, muggen, wespen en spinnen
Wil je een appel, een peer of een banaan?
Als je het leuk vindt, mag je meedoen.

dubbele punt en aanhalingstekens

Hij zegt: 'Ik heb geen brood bij me.'
Ze vroeg: 'Is iedereen nu klaar?'
Ik riep: 'Wacht even! Ik doe ook mee!'

woorden tussen haakjes

Hij zit in de kantine (de ruimte om te eten).
Hij was vroeger dompteur (dierentemmer).
Er liep een veulen (een jong paard) bij.

bijvoeglijke naamwoorden

de *korte* broek een *duur* huis de *open* deuren

De oranje woorden zijn *bijvoeglijke naamwoorden*.

Een bijvoeglijk naamwoord zegt iets over een zelfstandig naamwoord.

Je kunt dan altijd denken: *hij (of: zij) is ... of ze zijn ...*

De broek *is kort*. Het huis *is duur*. De deuren *zijn open*.

Veel bijvoeglijke naamwoorden hebben een korte en een lange vorm.

De lange vorm eindigt dan op een (stomme) *e*: *scherpe* messen, *een warme* dag, *vreemde* geluiden.

De korte vorm eindigt niet op een *e*: *een scherp* mes, *een warm* dekbed, *een vreemd* antwoord.

Maak je een bijvoeglijk naamwoord op *~f* of *~s* langer?

Dan wordt de *f* vaak een *v* en de *s* vaak een *z*: *lief* – *lieve*; *boos* – *boze*.

Sommige bijvoeglijke naamwoorden eindigen altijd op *~en*: *open*, *verlegen*, *verkouden*, *eigen*.

de *korte* broek

bijvoeglijke naamwoorden op ~e

kort – de *korte* broek
 rood – de *rode* trui
 leuk – de *leuke* klas
 hard – de *harde* wind
 ruw – de *ruwe* huid
 wit – de *witte* fiets

groot – de *grote* huizen
 snel – de *snelle* auto's
 druk – de *drukke* wegen
 leeg – *lege* flessen
 mooi – *mooie* dagen
 dik – *dikke* boeken

een lekkere taart
een prachtige film
een zware koffer
een verbaasde blik
een rechte lijn
een duidelijke uitleg

bijvoeglijke naamwoorden op ~f of ~s

lief – *een lieve* hond
doof – *een dove* man
dof – *de doffe* knallen
boos – *een boze* buurman
wijs – *haar wijze* raad
los – *losse* tanden

bijvoeglijke naamwoorden op ~en

het open raam
zijn eigen huis
een bescheiden mens
de oneven getallen
verlegen kinderen

woorden met 's

R9

Woorden als 's *morgens*, 's *middags* en 's *avonds* beginnen met 's. Vroeger werd gezegd: *des morgens*, *des middags*. Tegenwoordig zeggen we niet meer *des morgens*, maar: 's *morgens*. De hoge komma (*apostrof*) laat zien dat er iets (de letters *de* van *des*) is weggelaten. Let op: na de 's komt een *spatie*, een witruimte.

's winters

Woorden als 's *winters*, 's *maandags* en 's *woensdags* schrijf je ook met 's en een spatie:

De ijswinkel is 's winters gesloten.

De ijswinkel is 's maandags altijd gesloten, ook in de zomer.

de auto's

Je kent de 's al van het meervoud van woorden als *auto* en *pizza*: *auto's*, *pizza's*.

Het meervoud van woorden op ~a, ~i, ~o, ~u en ~y schrijf je met 's.

Zonder 's kun je die woorden verkeerd uitspreken. Dan rijmt *autos* op *bos*.

Als je de woorden niet verkeerd kunt uitspreken, is een 's niet nodig: *dictees*, *televisies*.

's vooraan

- 's *morgens*
- 's *ochtends*
- 's *middags*
- 's *avonds*
- 's *nachts*

- 's *winters*

- 's *maandags*
- 's *woensdags*

meervouden op ~'s

- de *pizza's*
- de *agenda's*
- de *kassa's*
- de *pagina's*
- de *komma's*
- de *oma's*
- de *opa's*
- de *camera's*
- de *diploma's*
- de *gorilla's*

- de *taxi's*
- de *kiwi's*
- de *tosti's*
- de *bikini's*

- de *auto's*
- de *foto's*
- de *salto's*
- de *solo's*
- de *studio's*
- de *radio's*
- de *piano's*
- de *duo's*

- de *paraplu's*
- de *menu's*

- de *baby's*
- de *hobby's*
- de *pony's*

woorden met ei en ij

01

groep 6

Schrijf je ei of ij? Dat kun je niet horen, dat moet je onthouden.

Er zijn meer woorden met ij dan woorden met ei.

Dus: ken je een woord met de klank /ij/ niet?

Dan is de kans het grootst dat je dat woord met ij schrijft.

het ei

het ijs

Onthoud:

zei van zeggen: ei zij van mensen: ij De jas is van mij. – mijn jas

wei van koeien: ei wij van mensen: ij De jas is van hem. – zijn jas

mei van maanden: ei mij van mensen: ij

hei van struiken: ei hij van mensen: ij wij zijn, jullie zijn, zij zijn

Het stukje ~erij is een vast stukje in boerderij, batterij, schilderij, bakkerij.

woorden met ei ▲

woorden met ij ○

woorden van de week

de kapitein
de keizer
de lakei
de fontein
de pleister
de opleiding

het afscheid
het karwei
het gewei
de pastei
allerlei
beide

de spijker
het (rij)bewijs
de woestijn
de batterij
de wasknijper
de wedstrijd

de dijk
het ijzer
tegelijk
twijfelen
voorbij
altijd

eerder geleerd

het eiland
het einde
het geheim
het weiland
het paleis
reizen

breien
weinig
eigen
allebei
het meisje
de aardbei

blijven
krijgen
grijs
bijna
het gordijn
de lijst

de lijm
de tijd
(de) prijzen
(de) bij
kwijt
vrij

woorden met **ou** en **au**

Schrijf je **ou** of **au**? Dat kun je niet horen, dat moet je onthouden.

Er zijn veel meer woorden met **ou** dan woorden met **au**.

Dus: ken je een woord met de klank /ou/ niet?

Dan is de kans het grootst dat je dat woord met **ou** schrijft.

Onthoud:

kou van *koud*: ou

nou van *nu*: ou

rouw van *verdriet*: ou

ik *kauw* van *kauwen*: au

nauw van *kleren*: au

rauw van *groente*: au

het **hout**

de **pauw**

woorden met **ou** ▲

de **ou**ders
de **ou**wladder
de **ou**wvakker
de **ou**wburg
de **ou**wdag
ver**ou**wen

het **ou**woud
in de **ou**w
de **ou**w
de **ou**ter
het enkel**ou**d
de in**ou**d

de **ou**w
de **ou**der
vast**ou**den
onthou**ou**d
trou**ou**wens
het gebou**ou**w

eenv**ou**dig
verk**ou**den
de toeschou**ou**wers
de mev**ou**w
sj**ou**wen
v**ou**wen

woorden met **au** ○

de **au**toweg
de **au**wekul
auwelijks
mia**au**wen
pau**au**zen
het restau**au**rant

de astron**au**t
de kabel**au**w
de dinos**au**rus
de tomatens**au**s
licht**au**w
auwe

de **au**wgom
s**au**wen
kla**au**teren
de **au**gurk
het appl**au**s
de wenk**au**w

de **au**wkost
de **au**wdruppel
ben**au**wd
auwkeurig
de **au**tomat
augustus

woorden van de week

eerder geleerd

03

woorden met f~ en v~

Je kunt niet altijd goed horen of een woord met een f of met een v begint.

Is de tweede letter een *klinker* of een *tweetekenklinker*?

Dan is de kans groot dat het woord met een v begint.

Onthoud de woorden met f~ op de uitlegkaart.

De meeste andere woorden beginnen met v~.

Is de tweede letter een *medeklinker*?

Veel woorden beginnen met fl~ of fr~: *flink, fles; fruit, friet*.

Maar nog meer woorden beginnen met vl~ of vr~: *vlam, vlieg; vrij, vrouw*.

De v is nooit de laatste letter van een woord.

De v wordt dan een f: *een lieve hond – een lief dier, twee duiven – een duif*.

de fiets

vier

woorden met f~ ▲

woorden met v~ ○

de fabel
de fontein
de fazant
het feit
februari
feliciteren

het formaat
de formule
het formulier
het fornuis
een filter
het fossiel

het volk
de vakantie
de vuist
het veulen
de vijand
vuilnis

vandaag
vanzelf
veilig
vochtig
volledig
voorbij

een figuur
de fotograaf
fantaseren
de fooi
de file
de finale

de fakkel
de fiets
het feest
de film
de folder
de fabriek

de vader
de vogel
de vos
de viltstift
de volgorde
het veld

het varken
vers fruit
de vork
de verf
vuil
vol

woorden van de week

eerder geleerd

woorden met s~ en z~

Je kunt niet altijd goed horen of een woord met een **s** of met een **z** begint.

Is de tweede letter een *klinker* of een *tweeteckenklinker*?

Dan is de kans groot dat het woord met een **z** begint.

Onthoud de woorden met **s~** op de uitlegkaart.

De meeste andere woorden beginnen met **z~**.

Is de tweede letter een **w**?

Dan begint het woord met een **z**: *zwaar, zweet, zwak*.

Is de tweede letter een *andere medeklinker*?

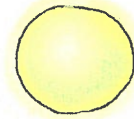
Dan begint het woord met een **s**: *sjaal, ski, slager, smelten, snoep, stok*.

De **z** is nooit de laatste letter van een woord.

De **z** wordt dan een **s**: *grijze haren – grijs haar, twee huizen – een huis*.

de sok

de zon

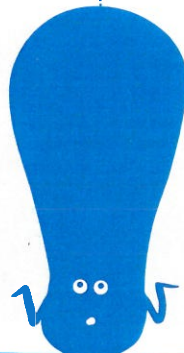
woorden met s~ ▲

de **se**cunde
de **saxo**foon
de **salam**ander
de **sa**una
de **se**rie
(de) **so**lo

soepel
simpel
sappig
sommige
de **super**markt
de **sal**ade

de **si**naasappel
de **si**tuatione
het **se**izoen
de **so**ldaat
samen**we**rken
serieus

een **se**rvet
de **si**rene
septem**be**r
een **so**ort
de **sal**to
de **su**iker

woorden met z~ ○

de **ze**ehond
de **ze**epbel
de **ze**tel
de **zu**urstof
het **zak**geld
het **za**agsel

het **z**and
het **z**adel
de **z**ebra
het **z**ilver
zuigen
zorgen

zacht
zeker
zelf**st**andig
zuiver
zielig
zonder

de **z**alm
de **z**oen
ziek
de **z**older
zelf
zoeken

woorden met **ch**, **cht** en /zj/ = **g**

De klank /g/ schrijf je meestal als **g**, maar soms moet je **ch** schrijven. Onthoud de woorden met **ch** op de uitlegkaart.

In veel woorden hoor je na de klank /g/ de klank /t/.

Staat vóór /gt/ een *korte klinker*?

Dan schrijf je bijna altijd **cht**: *vlecht*, *acht*, *gezicht*, *tocht*, *vlucht*, *achter*.

Een woord op *~gt* is *altijd* de *hij*-vorm van een werkwoord op *~gen*.

Hoor je aan het eind van een woord de klank /gt/?

Bedenk dan: kan dat de *hij*-vorm zijn van een werkwoord op *~gen*?

Kan dat niet? Dan schrijf je het woord altijd met **cht**.

Zie ook uitlegkaart W2-a.

In sommige woorden klinkt de **g** als /zj/. Die woorden komen uit het Frans.

In woorden als *lekkage*, *massage* en *slijtage* is **age** een vast stukje.

De **g** van *massage* klinkt als /zj/. Maar de **g** van *bijdrage* en *bijlage* niet.

de lach

de vlecht

de garage

woorden met **ch**

- toch
- zich
- de pech
- lachen
- kuchen
- juichen
- de kachel
- het lichaam
- het jochie
- de echo
- belachelijk
- de goochelaar

woorden met **cht**

- rechtdoor
- de lichtjes
- zachtjes
- de nachtegaal
- vochtig
- de ochtend
- achterna
- het berichtje
- het uitzicht
- het gevecht
- het gerecht
- een aanrecht

woorden met /zj/ = **g**

- de garage
- de bagage
- de rage
- de massage
- de lekkage
- de etalage
- de manege
- de asperge
- het horloge
- de giraf
- het genie
- logeren

struikelblokken 1

Onthoud de zinnestelsels bij deze woorden.

ei of ij?

01

zei van *zeggen*: ei
 wei van *koeien*: ei
 mei van *maanden*: ei
 hei van *struiken*: ei

zij van *mensen*: ij
 wij van *mensen*: ij
 mij van *mensen*: ij
 hij van *mensen*: ij

weide van *koeien*: ei
 leiden van *de leiding*: ei
 bereiden van *eten*: ei

wijde van *broekspijpen*: ij
 lijden van *pijn*: ij
 berijden van *rijden*: ij

ou of au?

02

kou van *koud*: ou
 nou van *nu*: ou
 rouw van *verdriet*: ou

ik kauw van *kauwen*: au
 nauw van *kleren*: au
 rauw van *eten*: au

~d of ~t?

R1

hard van *rennen* en *geluid*: ~d
 nood van *nodig*: ~d

hart van je *lichaam*: ~t
 noot van *noten*: ~t

s of z?

04

saai van *vervelend*: s

ik zaai van *zaaien*: z

ch of g?

05

'hij ligt van *liggen*: g
 ik lag van *liggen*: g

licht van *donker* en van *zwaar*: ch
 ik lach van *lachen*: ch

~b of ~p?

krab van *krabben*: ~b

krap van *te klein*: ~p

~i of ~ie?
l of ll?

07

juli van *maanden*: l, i

jullie van *mensen*: ll, ie

wel of geen w?

De jas is van *jou*.
 Die bril is van *u*.

Het is *jouw* jas. (*jas* staat vlak achter *jouw*)
 Het is *uw* bril. (*bril* staat vlak achter *uw*)

s wordt z
f wordt v

een laars – twee laarzen
 een lens – twee lenzen
 ik bons – wij bonzen
 ik durf – wij durven

s blijft s
 f blijft f
 een kaars – twee kaarsen
 een mens – twee mensen
 ik wens – wij wensen
 ik surf – wij surfen

Deze woorden worden vaak verkeerd gespeld:
 de verrassing (twee r's, twee s'en)
 stiekem (eindigt op ~em)
 hartstikké (met een t)
 hopelijk (zonder n)
 interview (zonder u)

de grootte van het terrein (groot + te)
 de breedte van het terrein (breed + te)
 het grootst (groot + st)
 het koudst (koud + st)
 het hardst (hard + st)

woorden met **ie** en **i**

Hoor je /ie/ binnen een lettergreep?

Dan schrijf je de tweetekenslinker **ie**: *ziek, verdriet, brief, lief, manier, fietsen.*

Maak je een woord met **ie** langer? Dan blijft de **ie** staan:

ziek – zieke, verdriet – verdrietig, brief – brieven, lief – liever.

Aan het *eind* van een lettergreep schrijf je /ie/ soms als **ie**, soms als **i**.

Schrijf je /ie/ als **i**? De meeste van die woorden komen uit andere talen.

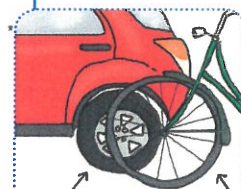
Dat geldt ook voor *januari, februari, juni* en *juli*.

Hoor je aan het eind van een woord twee /ie/-klanken?

Meestal schrijf je dan de eerste /ie/ als **i** en de eindklank /ie/ als **ie**: *televisie*.

In woorden als *viool* en *kampioen* hoor je na de klank /ie/ de klank /j/.

Maar in die woorden schrijf je geen **j**!

de **wielen**

de **gitaar**

woorden met /ie/ = **ie** ▲

verbieden
vliegeren
verdienen
de papieren
de verdieping
de manieren

de familie
de televisie
de studie
de kanarie
de kopie
de melodie

iemand
niemand
iedereen
stiekem
gierig
de gieter

de ruzie
de koffie
de olie
de fantasie
de serie
jullie

woorden met /ie/ = **i** ○

de limonade
het klimaat
de piramide
de olifant
het diploma
de visite

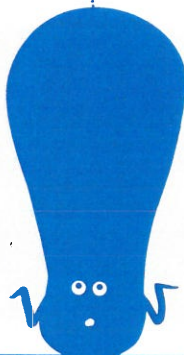
de kritiek
het pistool
de lawine
de kampioen
de viool
het riool

de gitaar
een liter
een kilo
de piloot
een figuur
de minuut

de rivier
het idee
de iglo
prima
juli
de titel

woorden van de week

eerder geleerd

08-a

groep 6

woorden met /s/ = c

Hoor je in een woord de klank /s/? Dan schrijf je meestal **s**.
In sommige woorden schrijf je de klank /s/ als **c**.
Onthoud de woorden met **c** op de uitlegkaart.

Woorden met een **c** komen altijd uit een andere taal.
Eerst waren dat nieuwe woorden in het Nederlands.
Nu zijn dat gewone woorden geworden.

De letter **c** klinkt soms als /s/, soms als /k/.
Staat na de **c** een **e**, een **i** of een **ij**?
Dan klinkt de **c** als /s/: *cent, citroen, cijfer*.

In veel woorden staat de **c** vooraan.
Maar een **c** kan ook in het midden van een woord staan: *precies, december*.

de citroen

woorden met /s/ = c

het **c**ement
(de) **c**entrale
het **c**itroensap
de **c**eeaan
de **luc**ifer
het **succ**es

de euro**c**ent
het **con**cert
een **pin**cet
de provincie
gefeliciteerd!
het **pro**cent

het **cij**fer
de **cel**
het **cent**rum
een **cent**imeter
het **circ**us

de **cir**kel
december
precies
het **recept**
de **narcis**

woorden van de week

eerder geleerd

08-b

onthoudwoorden

woorden met /k/ = c en /kt/ = /ct/

Hoor je in een woord de klank /k/? Dan schrijf je meestal k.
In sommige woorden schrijf je de klank /k/ als c.
Onthoud de woorden met c van de uitlegkaart.

Woorden met een c komen altijd uit een andere taal.
Eerst waren dat nieuwe woorden in het Nederlands. Nu zijn dat gewone woorden geworden.

De letter c klinkt soms als /s/, soms als /k/.
Staat na de c een a, een o, een u, een l of een r?
Dan klinkt de c als /k/: camera, computer, cursus, club, creatief.

In veel woorden staat de c vooraan.
Maar een c kan ook in het midden van een woord staan: seconde, reclame.

Veel woorden uit andere talen met de klanken /kt/ schrijf je met ct:
contact, product, effect, perfect.
Maar deze woorden schrijf je met kt: dokter, oktober, trakteren, elektrisch, praktisch.

de cactus

woorden met /k/ = c ▲

de cavia
controleren
de camping
de caravan
de clown
carnaval

de acrobaat
de pincode
de disco
de cocon
het risico
plastic

de computer
de camera
de club
de code

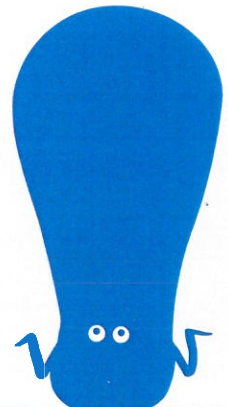
een glas cola
de reclame
de seconde
het circus

woorden met /kt/ = ct ○

acteren
de acteur
de directeur
de actie
de reactie
actief

direct
het insect
het product
het respect
het viaduct
het contract

de cactus
het contact
het dictee
perfect

woorden van de week

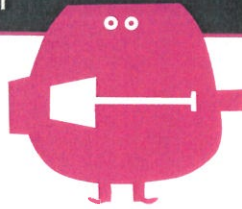
eerder geleerd

werkwoorden: hele werkwoord en persoonsvormen

W 1-a

Werkwoorden vertellen wat mensen en dieren *doen*.
 Maak in je hoofd de zin: *Kun je ... ?*
 Kun je *lopen*? Ja, dus *lopen* is een werkwoord.
 Kun je *slapen*? Ja, dus *slapen* is een werkwoord.
 Kun je *molen*? Nee, dus *molen* is geen werkwoord.

hele werkwoord: **lopen**

- 1 ik loop nu
- 2 hij loopt nu
- 3 wij lopen nu

hele werkwoord: **leren**

- 1 ik leer nu
- 2 hij leert nu
- 3 wij leren nu

hele werkwoord: **wandelen**

- 1 ik wandel nu
- 2 hij wandelt nu
- 3 wij wandelen nu

Het *hele werkwoord*: zo staat het werkwoord in het woordenboek.
 Het hele werkwoord eindigt bijna altijd op *~en*: *lopen, pakken, veranderen*.

In een zin staat altijd een vorm van het werkwoord: de *persoonsvorm* (PV).
 Elk werkwoord heeft drie verschillende persoonsvormen. 🖐

- Persoonsvorm 1 is de *ik-vorm*.
- Persoonsvorm 2 is de *hij-vorm*.
- Persoonsvorm 3 is de *wij-vorm*.

De *wij-vorm* is makkelijk. Die schrijf je hetzelfde als het hele werkwoord.

persoonsvormen: de **ik-vorm**

W 1-b

Werkwoorden hebben drie verschillende persoonsvormen. 🖐
 Persoonsvorm 2 is de *hij-vorm*, persoonsvorm 3 is de *wij-vorm*.

Persoonsvorm 1 is de *ik-vorm*.
 Daarbij kun je altijd denken: *ik ... nu*.
ik loop nu ik speel nu ik beweeg nu

De *ik-vorm* is het hele werkwoord zonder de letters *en*.
 Het moet wel een goed woord zijn: *lopen – ik loop, pakken – ik pak*.

De *ik-vorm* gebruik je als *ik* in de zin staat:
Ik loop door. Loop ik zo goed?
 Maar ook als *jij* of *je* achter de persoonsvorm staat:
Waarom loop je weg?
 Als *jij* of *je* vóór de persoonsvorm staat, gebruik je de *hij-vorm*: *jij loopt*.

lopen

- 1 ik loop nu
- 2 hij loopt nu
- 3 wij lopen nu

zingen

- 1 ik zing nu
- 2 hij zingt nu
- 3 wij zingen nu

voelen

- 1 ik voel nu
- 2 hij voelt nu
- 3 wij voelen nu

persoonsvormen: de **hij-vorm**

W 1-c

groep 6

Werkwoorden hebben drie verschillende persoonsvormen. 🖐️
 Persoonsvorm 1 is de *ik-vorm*, persoonsvorm 3 is de *wij-vorm*.

Persoonsvorm 2 is de *hij-vorm*.

Daarbij kun je altijd denken: *hij ... nu*.

hij loopt nu *hij speelt nu* *hij denkt nu*

De *hij-vorm* maak je door achter de *ik-vorm* een **t** te zetten: *ik loop* – *hij loopt*.

Je mag een *hij-vorm* *niet* langer maken om te horen hoe je hem schrijft.

De *hij-vorm* = *ik-vorm* + **t**: de laatste letter van de *hij-vorm* is dus *altijd* een **t**!

ik wandel – *hij wandelt* *ik voel* – *hij voelt* *ik leer* – *hij leert*

De *hij-vorm* gebruik je niet alleen bij het woord *hij*.

Lars loopt – *de man loopt*

Ook bij meisjes en vrouwen gebruik je de *hij-vorm*.

zij loopt – *onze juf loopt*

Ook als *jij* of *je* *vóór* de persoonsvorm staat, gebruik je de *hij-vorm*: *jij loopt*.

lopen

- 1 ik loop nu
- 2 hij loopt nu
- 3 wij lopen nu

wonen

- 1 ik woon nu
- 2 hij woont nu
- 3 wij wonen nu

kleuren

- 1 ik kleur nu
- 2 hij kleurt nu
- 3 wij kleuren nu

persoonsvormen van **zijn, hebben, kunnen, willen, mogen en zullen**

W 1-d

groep 6

Onthoud de persoonsvormen van deze werkwoorden.

Die worden anders gevormd dan de persoonsvormen van andere werkwoorden.

zijn

ik ben nu
 jij bent nu
 ben jij nu?
 hij is nu
 wij zijn nu

hebben

ik heb nu
 jij hebt nu
 heb jij nu?
 hij heeft nu
 wij hebben nu

kunnen

ik kan nu
 jij kunt nu
 kun jij nu?
 hij kan nu
 wij kunnen nu

willen

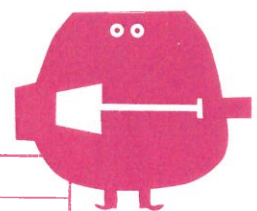
ik wil nu
 jij wilt nu
 wil jij nu?
 hij wil nu
 wij willen nu

mogen

ik mag nu
 jij mag nu
 mag jij nu?
 hij mag nu
 wij mogen nu

zullen

ik zal nu
 jij zult nu
 zul jij nu?
 hij zal nu
 wij zullen nu

persoonsvormen tegenwoordige tijd: drie persoonsvormen

W1-e

groep 6

Als je bij een zin *nu* kunt denken, dan staat die zin in de *tegenwoordige tijd* (tt).
De zin vertelt wat er *nu* gebeurt.

In de tegenwoordige tijd zijn er maar *drie* verschillende persoonsvormen. 🖐

1. De ik-vorm: dat is het hele werkwoord zonder de letters **en**: *ik loop*.
2. De hij-vorm: dat is de ik-vorm + **t**: *hij loopt*.
3. De wij-vorm: die is hetzelfde als het hele werkwoord: *wij lopen*.

Let op bij *jij* of *je*: die persoonsvorm (PV) is altijd de ik-vorm óf de hij-vorm.

jij (of *je*) + PV = hij-vorm: *jij loopt*

PV + *jij* (of *je*) = ik-vorm: *loop jij?*

Als je bij een zin *toen* kunt denken, dan staat die zin in de *verleden tijd* (vt).
De zin vertelt wat er *toen* gebeurde.

In de verleden tijd heeft elk werkwoord nog *twee* persoonsvormen.

lopen: *ik liep toen* – *wij liepen toen*

De persoonsvormen verleden tijd leer je in groep 7.

lopen

- 1 ik loop nu
- 2 hij loopt nu
- 3 wij lopen nu

worden

- 1 ik word nu
- 2 hij wordt nu
- 3 wij worden nu

- Hans **wordt** acteur
(want: *Hans loopt*.)
- Waarom **word** je boos?
(want: *Waarom loop je?*)
- Jij **wordt** kampioen!
(want: *Jij loopt*.)

persoonsvormen van werkwoorden op ~gen en ~chen

W2-a

groep 6

Eindigt het hele werkwoord op **~gen**?

In de persoonsvormen blijft de letter **g** van het hele werkwoord staan. 🖐

De hij-vorm schrijf je gewoon als: ik-vorm + **t**.

vragen – ik *vraag* – hij *vraagt* *liggen* – ik *lig* – hij *ligt*

wegen – ik *weeg* – zij *weegt* *krijgen* – ik *krijg* – hij *krijgt*

Een woord op **~gt** is altijd de hij-vorm van een werkwoord op **~gen**.

Hoor je aan het eind van een woord de klank /gt/?

Bedenk dan: kan dat de hij-vorm zijn van een werkwoord op **~gen**?

Kan dat niet? Dan schrijf je het woord altijd met **cht**.

Eindigt het hele werkwoord op **~chen**?

In de persoonsvormen blijven de letters **ch** van het hele werkwoord staan.

De hij-vorm schrijf je gewoon als: ik-vorm + **t**.

lachen – ik *lach* – hij *lacht* *juichen* – ik *juich* – zij *juicht*

kuchen – ik *kuch* – hij *kucht*

zeggen

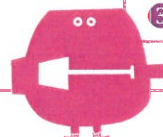
- 1 ik zeg nu
- 2 hij zegt nu
- 3 wij zeggen nu

vragen

- 1 ik vraag nu
- 2 hij vraagt nu
- 3 wij vragen nu

lachen

- 1 ik lach nu
- 2 hij lacht nu
- 3 wij lachen nu

persoonsvormen van werkwoorden op ~ven en ~zen

W 2-b
groep 6

Eindigt het hele werkwoord op ~ven?

Een woord kan niet op de letter **v** eindigen. Daarom eindigt de ik-vorm op ~f. 🖐️

De hij-vorm (ik-vorm + **t**) eindigt dan op ~ft.

leven – ik leef – hij leeft
schrijven – ik schrijf – zij schrijft
proeven – ik proef – de kok proeft
durven – ik durf – de jongen durft

- leven**
- 1 ik leef nu
 - 2 hij leeft nu
 - 3 wij leven nu

Eindigt het hele werkwoord op ~zen?

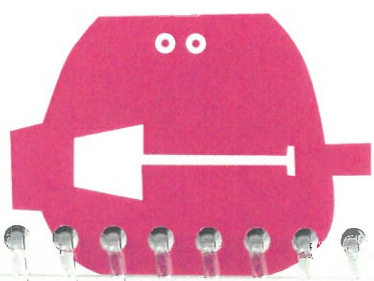
Een woord kan niet op de letter **z** eindigen. Daarom eindigt de ik-vorm op ~s.

De hij-vorm (ik-vorm + **t**) eindigt dan op ~st.

reizen – ik reis – hij reist
lezen – ik lees – zij leest
kiezen – ik kies – de juf kiest
wijzen – ik wijs – het kind wijst

- durven**
- 1 ik durf nu
 - 2 hij durft nu
 - 3 wij durven nu

- reizen**
- 1 ik reis nu
 - 2 hij reist nu
 - 3 wij reizen nu

persoonsvormen van werkwoorden op ~ten

W 3-a
groep 6

Eindigt het hele werkwoord op ~ten? 🖐️

Dan eindigt de ik-vorm op ~t.

In de hij-vorm komt daar geen extra **t** achter.

Bij werkwoorden op ~ten is de ik-vorm dus hetzelfde als de hij-vorm.

eten – ik eet – hij eet
moeten – ik moet – Ali moet
weten – ik weet – zij weet
rusten – ik rust – opa rust
wachten – ik wacht – de bus wacht
bijten – ik bijt – de cavia bijt

- weten**
- 1 ik weet nu
 - 2 hij weet nu
 - 3 wij weten nu

Een hij-vorm eindigt altijd op een **t**. Staat die **t** ook al in het hele werkwoord?

De hij-vormen hieronder rijmen, maar de hele werkwoorden niet!

hij wacht – *wachten*
hij licht – *lachen*
hij print – *printen*
hij begint – *beginnen*
hij rust – *rusten*
hij kust – *kussen*

- wachten**
- 1 ik wacht nu
 - 2 hij wacht nu
 - 3 wij wachten nu

- rusten**
- 1 ik rust nu
 - 2 hij rust nu
 - 3 wij rusten nu

persoonsvormen van werkwoorden op ~den

Eindigt het hele werkwoord op ~den? 🖐️

Dan eindigt de ik-vorm op ~d.

Ook bij deze werkwoorden is de hij-vorm de ik-vorm + t.

De hij-vorm van werkwoorden op ~den eindigt dus op de letters d en t.

De d zit al in het werkwoord. Alleen de t komt erbij.

vinden – ik vind – hij vindt *worden* – ik word – hij wordt

raden – ik raad – hij raadt *schudden* – ik schud – hij schudt

jij (of je) + PV = hij-vorm: jij vindt

PV + jij (of je) = ik-vorm: vind je?

Twijfel je? Denk dan aan *lopen*: komt er een t bij of niet?

ik loop – dus ook: *ik vind* *jij loopt* – dus ook: *jij vindt*

loop jij? – dus ook: *vind jij?* *hij loopt* – dus ook: *hij vindt*

vinden

- 1 ik vind nu
- 2 hij vindt nu
- 3 wij vinden nu

worden

- 1 ik word nu
- 2 hij wordt nu
- 3 wij worden nu

- Hans wordt acteur (want: *Hans loopt*.)
- Waarom word je boos? (want: *Waarom loop je?*)
- Jij wordt kampioen! (want: *Jij loopt*.)

W3-b

groep 6

persoonsvormen van werkwoorden met een ik-vorm op ~a, ~ij of ~ou

Bij sommige werkwoorden eindigt het hele werkwoord op ~aan:

gaan, slaan, staan, verstaan.

Let op de persoonsvormen van die werkwoorden. 🖐️

1. *ik ga* 2. *hij gaat* 3. *wij gaan*

Bij deze werkwoorden is de hij-vorm dus *niet*: ik-vorm + t.

Bij de werkwoorden *rijden, snijden, glijden, houden* en *onthouden*

zeg je in de ik-vorm niet altijd de klank /t/.

Je zegt vaak: /ik rij/, /ik snij/, /ik glij/, /ik hou/, /ik onthou/.

In de ik-vorm mag je de d weglaten: *ik rij* en *ik rijd* zijn allebei goed.

ik snij of *ik snijd* *ik glij* of *ik glijd*

ik hou of *ik houd* *ik onthou* of *ik onthoud*

In de hij-vorm moet je de d van het hele werkwoord wel schrijven.

hij rijdt, hij snijdt, hij glijdt, hij houdt, hij onthoudt

staan

- 1 ik sta nu
- 2 hij staat nu
- 3 wij staan nu

rijden

- 1 ik rij(d) nu
- 2 hij rijdt nu
- 3 wij rijden nu

houden

- 1 ik hou(d) nu
- 2 hij houdt nu
- 3 wij houden nu

W3-c

groep 6